

TYGODNIK

PETERSBURSKI

GAZETA URZĘDOWA
KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we **WTORNI** i **PIĄTKI**. Prenumerata przyjmuje się pod adresem do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, lub do Ekspedycji Gazet Petersburskiego Pocztamtlu, nadto we wszystkich Pocztowych urzędach w Cesarstwie i Królestwie.

Cena: **ROCZNA** w Rosyji z pocztą, a w Stolicy, z noszeniem do mieszkań, **15** rubli. **PÓLROCZNA** 8 rubli srebrem.

PIĄTEK, $\frac{11}{23}$ MARCA.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

PETERSBURG, $\frac{10}{22}$ MARCA.

NOWINY DWORU.

W przeszłą Subotę, 5 Marca, hrabia *de Baul*, Poseł nadzwyczajny i Minister pełnomocny Jego Cesarsko-Królewskiej Apostolskiej Mości miał zaszczyt być przedstawionym JEJ CESARSKIEJ WYSOKOŚCI WIELKIEJ XIĘŻNIE ALEXANDRZE JÓZEFÓWNIE.

Przez Rozkaz dzienny CESARSKI z dnia 3 Marca, Ober-Kwaternistrz Głównego Sztabu J. C. WYSOKOŚCI Głównodowodzącego Korpusami Gwardyi CESARSKIEJ i Grenadyerów Pulkownik *Wolkow 1*, przechodzi do Korpusu Inżynierów górniczych i mianowany pełniącym obowiązki Dyrektora tegoż Korpusu.

Przez Rozkaz dzienny CESARSKI z dnia 5 Marca, Dowódca 3 brygady artylleryi Gwardyjskiej i Grenadyerskiej Jenerał-major *Kornilow 1*, mianowany Dowodzą 1 brygady artylleryi gwardyi, a na jego miejsce, Dowodzą pomienionej 3 brygady, mianowany Pulkownik 1 brygady artylleryi Gwardyjskiej, Dowódca 1 baterii pozycyjnej uczebnej *Ogranowicz* — Ober-Kwaternistrz piechoty Gwardyjskiej Pulkownik *Żukowski 3*, mianowany Ober-Kwaternistrzem Głównego Sztabu J. C. WYSOKOŚCI Głównodowodzącego Korpusami Gwardyi i Grenadyerów — Otrzymuje dymissyą liczącą się w Armii, Jenerał-major *Jesakow*.

— Przez Reskrypt CESARSKI z dnia 23 Lutego (7 Marca) Prezes Wyborskiego Hofgerichtu hrabia *Mannerheim*, najlaskawiej mianowany kawalerem orderu Św. Anny 1 klasy.

— Wydany został od Ministerstwa Skarbu 10-letni wyłączny przywilej Pulkownikowi Korpusu Inżynierów Górniczych *Jewreinow*, na wynaleziony przez niego sposób platinowania, czyli pobielania platyną miedzi, jej alliażów i żelaza.

— Umarli: zostający na nieograniczonym urlopie Jenerał porucznik *Nikołajew 1* i Członek Gabinetu CESARSKIEGO, Rzeczywisty Radzca Stanu *Andrejew*.

Dziennik Moskiewczyk (МОСКВИТЯНИНЪ) ogłasza następujące szczegóły o nowym pałacu CESARSKIM w Kremlu, w Moskwie, który świeżo został ukończony.

«Dawny pałac, wzniesiony przez Jana III i w którym mieszkał Napoleon podczas zajęcia Moskwy przez francuzów, stał się, jak wiadomo, pastwą płomieni podczas pożaru roku 1812. Był potem tymczasowo naprawiony z rozkazu błogiej pamięci CESARZA ALEXANDRA, ale ta budowa, której wierzchnie piętro było naprędce wystawione na wpół z drzewa i na wpół z muru, nie mogła ani być dość gruntowną, ani służyć za miejsce zwykłej rezydencji Monarchy; przeto N. CESARZ JMC MIKOŁAJ rozkazał zbudować nowy pałac i, pod kierunkiem Ministra Dworu, Marszałek Dworu baron *Bode*, miał sobie zleconém wykonanie woli J. C. Mości.

«N. PAN raczył skreślić pomysły swoje względem budowy pałacu, którego styl miał się zbliżyć ile możności do starożytnych szczątków pałacu Jana III i pozostać obcym wszelkiej przesadzie w ozdobach architektonicznych.

«Po ukończeniu planów zastosowanych do chęci N. PANA i zatwierdzeniu ich przez J. C. Mość, uskutecznienie ich zostało polecone architektowi P. C. *Thon*, z dodaniem mu do pomocy architektów *Ruchtera*, *Czyczagowa* i *Bakarewa* i po dziesięciu latach robot, Kremlin ujrzał wzniesiony

wśród swych murów nowy pałac Cesarski wielkiej wspaniałości.

«Sale SS. Włodzimierza, Jerzego, Alexandra, i sala Tronowa, albo sala Św. Andrzeja, są wymiarów nadzwyczajnych. Sala Św. Jerzego, patrona Moskwy, ma 85½ arszynów długości ma 29 szerokości i 24 wysokości. Ozdobiona jest 18 piedestalami, które utrzymują posągi, wyobrażające celniejsze zwycięstwa, uświetniające wojenne dzieje Rosyi.

«Sala Św. Alexandra ma 44 arszyny długości na 29 szerokości i tyleż wysokości. Sala ta jest cudnego wykończenia. W ozdobach, arkadach i gremsach, jaśnieją herby i godła orderu Św. Alexandra Newskiego. Z okien tej sali oko obejmuje całą przestrzeń miasta, położoną z drugiej strony rzeki Moskwy, ze wszystkimi cerkwiemi i tyle urozmaiconemi budowami.

Sala Tronowa, zwana salą Św. Andrzeja, patrona Rosyi, ma 68 arszynów długości na 29 szerokości i 24½ wysokości. Ta sala, cała błyszcząca złotem, ozdobiona jest filarami w kształcie palm, których rozłożyste liście spotykają się z sobą dla utworzenia sklepienia. Na kapitelach jaśnieje order Św. Andrzeja, a na gzymsach dają się widzieć herby gubernij Rossyjskich. Mury są powleczone bławatem barwy niebieskiej, odpowiedniej wstędze orderu, Tron Cesarski, złoty, oparty jest o ścianę południową i wyrobiony na wzór tronu Monomacha, nad baldachinem korona, a u spodu tronu jest wyobrażone oko Opatrzności w promieniach.

«Wszystkie te sale odbierają światło z dwóch stron. Drzwi złociste i osute rzeźbą, równie jak posadzki, są najwytwornejszej roboty.

«Po prawej stronie sali Św. Andrzeja jest sala Kawaler gardów, potem idzie sala Św. Katarzyny, która jest razem salą tronową N. CESARZOWEJ JMCI i ozdobiona znakami orderu Św. Katarzyny z godłem: «Boże zachowaj Cesarza.» (Боже Царя храни).

«Za tą salą jest paradna sypialnia, ozdobiona kolumnami jednolitemi z *verde antico*, ztamtąd korytarzem, wychodzi się do Zimowego ogrodu.

«Apartamenta NN. CESARSTWU JJ. znajdują się na pierwszym piętrze.»

WIADOMOŚCI Z XIĘZTW NAD-DUNAJSKICH.

«Bezprawia, grabieże i rozboje, popełniane w Transylwanii przez buntownych Węgrów i Szeklerów, szerzyły postrach po całym kraju, a gdy Austriacy odciągnięci byli działaniami przeciw powstańcom od obrony miast Hermanstadtu i Kronstadtu, przeto mieszkańcy tych miast wielokrotnie zwracali się z prośbami swemi o ratunek do Dowodzącego wojskami Rossyjskiemi, znajdującemi się w Xięztwach nad-Dunajskich.

Jenerał piechoty *Liders* mając rozkaz nieprzestępowania granicy Austriackiej, zapytywał co ma w skutek tych prośb przedsięwziąć.

W takich okolicznościach dane zostało Jenerałowi *Liders* pozwolenie, jedynie z uczuć ludzkości, iżby ocalić dwa miasta od niechybnej zguby i spustoszenia, iżby posunął część zostających pod jego rozkazami wojsk do Hermanstadtu i Kronstadtu, lecz nie inaczej jak na usilne naleganie Zwierzchności wojskowej Austriackiej, i z warunkiem iżby te wojska wycofane były na powrót w obręb Xięztw natychmiast po ustaniu niebezpieczeństwa, pomienionym miastom zagrażającego.

W ślad za takowem warunkowem dozwoleciem, Jenerał *Liders* otrzymał poniżej w przekładzie umieszczające się odezwy od Feldmarszałka-lejtnanta *Försmann* i Jenerał-majora *Schurter*, o co najrychlejszém przez wojska rossyjskie zajęciu Hermanstadtu i Kronstadtu.

W zaskutecznienu tej usilnej prośby Jenerał *Liders* rozkazał Jenerał-majorowi *Engelhardt* i Fligel-adjutantowi pułkownikowi *Skaiatin* skoncentrować dowodzone przez nich oddziały dla posunięcia ku tym miastom, ale oraz ostrzedz Jenerałów Austriackich o chwili przejścia granicy, dla tego, iżby raz jeszcze mogli uwiadomić, azali przybycie wojsk naszych jest niezbędnie potrzebném.

Jenerał-major *Engelhardt* stanął 18 Stycznia nad granicą w Tertzburgskim wąwozie, na drodze do Kronstadtu, ze 4 bataljonami piechoty, 4 szwadronami ułanów i 200 kozaków przy 8 działach. Tegoż dnia otrzymał dwie jedna po drugiej odezwy od jenerała *Schurter*, ażeby ile możności prędzej przybywał z wojskami do Kronstadtu, gdzie co chwila oczekiwano napadu Szeklerów w wielkiej sile.

W skutek tego Jenerał-major *Engelhardt*, na zasadzie danej mu instrukcyi przeszedł granicę i przybył 20 Stycznia do Kronstadtu z dwiema secinami kozaków i dwiema kompanijami piechoty które przywieziono na furmankach, przygotowanych z rozrządzenia Zwierzchności Austriackiej. Reszta oddziału weszła do miasta nazajutrz.

25 Stycznia Jenerał-major *Engelhardt* dokonał silny rekonesans ku Honisberg z jednym bataljonem, 170 kozakami i 2 działami. Na połowie drogi, spostrzegłszy że Szeklery dążą od tej wsi ku Petersberg w zamiarze, jak się potem pokazało, ażeby, korzystając z panującej mgły napasać na Kronstadt, i przekonawszy się o przewyższającej sile powstańców, którzy liczyli 5,000 piechoty, 500 jazdy i cztery działa, Jenerał-major *Engelhardt* posłał do miasta rozkaz pozostałej części oddziału iżby pospieszyła ku niemu. Szeklery pierwsi wszczęli ogień z dział, lecz byli powstrzymywani od dalszych działań, w oczekiwaniu posiłków z Kronstadtu, powtarzanemi atakami kozaków i celnymi strzałami z dwóch dział.

Tymczasem Szeklery zajęli mocną pozycyą na wzgórzach, oparłszy się prawém skrzydłem o wieś Petersberg a lewém o Honisberg. Po przybyciu rezerwu, Jenerał *Engelhardt* posunął niezwłocznie jeden bataljon z dwoma działami ku Petersberg, przeciw skrzydłu nieprzyjaciela, główną kolumnę ku Honisberg, a kozaków, szwadron austriackich dragonów

i pół-szwadrona huzarów, na obejście dokoła lewego skrzydła. Attak ten uwieńczony został zupełnym skutkiem, wojska wyrugowały nieprzyjaciela z wsi przezeń zajętych i odparły go za rzekę Olte, stanowiącą granicę między Szeklerland i okręgiem Kronstadtskim. Z naszej strony w tej rozprawie zabici: chorąży Modlińskiego pieszego pułka *Kalita* i starszy fajerwerker 6 bateryi 15 artylleryjskiej brygady; ranieni: ober - oficer 1, kozaków 4. Szeklery stracili w zabitych i ranionych do 150 ludzi.

O tymże czasie pułkownik *Skariatin* zgromadził po nad granicą na drodze Hermanstadtskiej przy Rotenturmskim wąwozie 3 bataljony i 4 seciny kozaków z 8 działami. 21 Stycznia przybył do niego adjutant feldm.-lejtanta barona *Puchner*, major *Reichetzer*, ze stanowczą i usilną prośbą tego jenerała o posunięcie wojsk naszych ku Hermanstadt. Wszedłszy dnia tegoż do Transylwanii pułkownik *Skariatin* zajął Hermanstadt 23 Stycznia.

Wojska nasze przyjęte były w obu miastach jak vyhawcy, z oznakami najwyższej radości i wdzięczności. Nie mając innego celu jak uratowanie tych miast od zaguby, one powrócą do Xięztw, jak skoro Władze Austryackie uznają za rzecz podobną dopiąć tego celu własnymi środkami.»

List Feldmarszałka-lejtanta Försmann, z dnia 13 Stycznia, z Hermanstadt.

«Skutkiem obecnego niepomyślnego stanu rzeczy czynna pomoc wojsk JW. Jenerała okazuje się być niezbędną dla przywrócenia porządku w Transylwanii; z tego powodu i na mocy załączającego się umocowania, (o zwrot jakowego upraszam), udaję się do JW Pana z prośbą o najspieszniejsze ile być może wstąpienie wojsk Cesarsko-Rossyjskich dla niezwłocznego zajęcia miast Kronstadtu i Hermanstadtu, a mianowicie: Kronstadtu we 2,000 ludzi z 8 działami a Hermanstadtu też we 2,000 ludzi z 8 działami, lecz dla niedostatku furażu proszę przysłać do każdego z tych miast nie więcej jak po 200 jazdy jakiegokolwiek broni.

«Racz JW. Jenerale rozkazać wojskom swoim iżby ile można marsz swój przyspieszyły ze względu na trudny stan rzeczy.»

Umocowanie dane od Feldmarszałka-lejtanta Puchner, Feldmarszałkowi-lejtantowi Försmann.

«Wiadomo czynię niniejszém, że z powodu przyjęcia przezemnie osobistego dowództwa nad ruchomym korpusem Cesarsko-Królewskiej Armii, najstarszy po mnie Feldmarszałek - lejtant Försmann von Eichthal, obejmuje obowiązek jenerała dowodzącego w Transylwanii i wszystkie jego rozporządzenia mają moc taką, jak gdyby przezemnie osobiście uczynione były.»

Oboz pod Stolzenburg,
w nocy na 25 Stycznia.

List dowodzącego wojskami Austryackimi w Kronstadt, Jenerala Schurter, z Kronstadt, z dnia 13 (25) Stycznia 1849 roku.

«Z dnia 20 bieżącego miesiąca miałem zaszczyt przedsta-

wić JW. Jeneralowi prośbę Magistratu i okręgu Kronstadtskiego, które z pobudek bezpieczeństwa osobistego prosiły JW Pana o ratunek.

«Od tego czasu położenie tego miasta i okręgu nie tylko się nie polepszyło, lecz się pogorszyło, albowiem chociaż buntowne tłumy pod wodzą Bema były pod Hermanstadt rozbite, lecz nasza armija, zmuszona je ścigać, oddala się od miasta. Takim sposobem grozi mu jawne niebezpieczeństwo tym bardziej, że nie tylko drugi Szeklerski okręg jest nam nieprzyjazny, ale proklamacyami Bema został zaburzony, dotąd spokojny pierwszy okręg Szeklerski, który, w połączeniu z buntownikami, lada chwila zagraża spustoszeniem okręgowi Kronstadtskiemu.

«Pragnąc ocalić od zaguby lud, wierny N. Panu i nie czując się na siłach do dania mu pomocy, dla zyskania na czasie udałem się do P. Engelhardt z prośbą iżby przeszedł granicę choćby z niewielką liczbą wojska pod jego dowództwem zostającego, ażeby wpływem moralnym wejścia wojsk rossyjskich powstrzymał Szeklerów od ich zamachu.

«Nie wiedząc jeszcze co przedsięwzmie jenerał Engelhardt, ośmielam się zwrócić uwagę JW. Jenerała na tę ostateczność i z uszanowaniem upraszać o wypełnieniu mojego wstawienia się ile możności rychlej dla ocalenia Kronstadtu i jego okręgu.»

(R. I.)

O CHOLERZE.

W PETERSBURGU: po 6 Marca zostawało chorych 68 — w ciągu doby przybyło 2 — wyzdrow. 5 — po 7 Marca pozostało chorych 65.

W ciągu doby przybyło 2 — wyzdr. 6 — umarło 1 — po 8 Marca pozostało chorych 60.

W ciągu doby przybyło 3 — wyzdr. 6 — po 9 Marca pozostało chorych 57.

KROLESTWO POLSKIE.

Warszawa, 15 Marca.

Wypis z protokołu Sekretarjatu Stanu Królestwa Polskiego.

Z BOŻEJ ŁASKI,

MY MIKOŁAJ PIERWSZY
CESARZ I SAMOWŁADCA WSZECH ROSSYJ
KRÓL POLSKI.

etc. etc. etc.

«Stanowiny: Część pensii wyznaczonej Ukazem Naszym z dnia 30 Marca (11 Kwietnia) 1837 r., w ilości 2,793 r. 52½ kop. sr., wdowie i dzieciom pozostałym po zmarłym Józefie hr. Hauke, Jenerał-majorze z orszaku Naszego, przez starszą córkę tegoż, Salomeę hr. Hauke pobierana, wypłacaną jej być ma, pomimo pełnoletności, aż do zawarcia przez nią związków małżeńskich, a to od dnia 14 (26 Lutego) 1848 roku. — Wykonanie niniejszej woli Naszej poleca się Komissii Rządowej Przychodów i Skarbu.

Dan w St.-Petersburgu, dnia 25 Stycznia (6 Lutego) 1849 roku.

(PODPISANO) «MIKOŁAJ»

Przez Cesarza i Króla, Minister Sekretarz Stanu,
Ignacy Turkuł.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

NIEMCY.

WIEDEŃ, 8 Marca. Konstytucya nadana przez N. Cesarza Jmci, datowana w Ołomuńcu, 4 Marca, składa się z XVI rozdziałów.

I. Cesarstwo Austryackie składa się z następnich posiadłości Korony (Kronländer).

Arcyksięstwo Austrii powyżej i poniżej Enus.

Księstwo Salzbourg.

Księstwo Styryi.

Królestwo Illyryi, złożone z Księztw: Karyntyi, Karnioli, hrabstwa Goritz, i z Gradiska, wyniesionego na Księstwo, Margrabstwa Istryi i miasta Triestu z jego okręgiem.

Hrabstwo Tyrol i Vorarlberg, wyniesione na Księstwo.

Królestwo Czech czyli Bohemii.

Margrabstwo Morawskie.

Księstwo Szląsku górnego i dolnego.

Królestwo Galicyi i Lodomeryi, z Księztwami Auschwitz i Zatar i Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Księstwo Bukowiny.

Królestwo Dalmacyi, Kroacyi i Esklawonii z Pomorzem Kroackiemi, miastem i okręgiem Fiume.

Królestwo Węgier.

Wielkie Księstwo Transylwanii, z włączeniem territorium Saxońskiego i gubernii Kraszna Mittel Szolonk i Zarand, które na nowo z nią połączone zostają równie jak okręg Kövar i miasto Zillah (Zillenmarkt).

Pogranicza Wojenne.

Nakoniec Królestwo Lombardzko-Weneckie (§ 1).

Te podziały territorialne, (territoria Korony), składają Monarchiją wolną, konstytucyjną, niepodległą i niepodzielną Austrii (§ 2), której stolicą jest Wiedeń (§ 3).

Każdy z tych działów territorialnych używa swej niezawisłości, prócz ograniczeń, wypływających z brzmienia Konstytucyi (§ 4).

Między wszystkiemi plemionami równość jest zupełna i każde ma niezaprzeczone i niewzruszone prawo żądać opieki dla swej narodowości i swego języka. (§ 5).

Granice Państwa i podziałów territorialnych nie mogą być zmienione jak na mocy zapadłego prawa. (§ 6).

Monarchija składa całość jednorodną pod względem stosunków celnych i handlu i pod żadnym pozorem nie będą ustanawiane linije celne wewnętrzne. Tam gdzie istnieją, będą zniesione za pierwszą zdarzoną możliwością. Władza wyłączenia pewnego territorium z okręgu celnego albo włą-

czenia do tegoż okręgu obcego territorium, pozostawiona jest Panującemu. (§ 7).

Herby i barwy Cesarstwa i rozmaitych działów territorialnych, które je składają, pozostają te same co dotąd. (§ 8).

Rozdział II traktuje o Cesarzu i stanowi, (§ 9), że Korona Cesarstwa i każdej z jego składowych części, jest dziedziczną w Domie Habsbourg-Lotaryngskim na mocy Sankeyi Pragmatycznej i praw Domu Cesarsko-Austryackiego.

Dawne prawidła, tyjące się pełnoletności Następcy Tronu, ustanowienia kurateli i regencyi, pozostają w swej sile. (10).

Cesarz do tytułów dotychczasowych przybiera tytuł Księcia Bukowiny. (§ 11).

W §§ 12 i 13 mowa jest o koronacyi Cesarza, o przysiędze wierności Konstytucyi, mającej się wykonać przez Niego, Jego Następcę i Regenta, jeżeli ten kiedykolwiek będzie.

Z mocy § 14 Osoba Cesarza jest święta, nienaruszalna i nieodpowiedzialna.

§ 15 powierza Cesarzowi dowodztwo naczelne wszystkiej siły zbrojnej, a § 16 prawo stanowienia pokoju i wojny, § 17 prawo wysyłania Posłów do krajów zagranicznych i zawierania z nimi traktatów, z obowiązkiem przekładania władzy prawodawczej Cesarstwa na zatwierdzenie takich traktatów, któreby nakładały na Monarchiją nowe ciężary.

Cesarz ogłasza prawa i potrzebne rozkazy o ich wykonaniu, a to wszystko za kontrasygnowaniem przez Ministra odpowiedzialnego. (§ 18).

Mianuje i odprawia Ministrów oraz innych urzędników publicznych, nadaje godność szlachecką, ordery i inne dostojęstwa. (§ 19).

Szafunek sprawiedliwości na całej przestrzeni kraju odbywa się w imieniu Cesarza. (§ 20).

Do Cesarza należy prawo Łaski, Ułaskawienia i Amnestyi. (§ 21).

Prawo bicia monety należy do Cesarza. (§ 22).

Rozdział III (§§ 23—32) zapewnia równość praw wszystkich obywateli w całej rozciągłości Monarchii, możność dla każdego z nich zajęcia wszelkiego urzędu, nienaruszoność własności, możność dla każdego obywatela nabywania własności i trudnienia się przemysłem na całej przestrzeni Państwa i t. d.

Rozdział IV (§§ 33 i 34) określa prawa Gmin, (wybor reprezentantów, przyjmowanie nowych członków, zawiadywanie bezodpowiedzialne własnymi sprawami) i zapowiednią osobnego prawa, mającego urządzić szczegółowie organizacją kantonálną i gminową.

Rozdział V złożony z jednego § 35 wylicza sprawy pozostawione administracyi prowincjonalnej; (1.) rolnictwo, prace publiczne dokonywane kosztem prowincyj, zakłady dobroczynności, budżet miejscowy; 2.) urządzenia szczegó-

łowe, tyjące się wykonania praw ogólnych, spraw gminowych, spraw Kościoła i Oświecenia publicznego, służby pocztowej, kwaterunku wojskowego i t. d.; 3.) interesa, które z mocy praw Cesarstwa będą pozostawione zarządom prowincjonalnym).

Rozdział VI, zawierający też jeden tylko § 36 stanowi o atrybucjach centralnej władzy Monarchii, i wymienia, jako należące od tej władzy wszystkie sprawy tyjące się Domu Panującego i praw Korony, reprezentacji Monarchii w stosunkach międzynarodowych i obrony jej praw, i szczególnie zawierania traktatów z Mocarstwami obcemi, stosunków między Rządem i Kościołem, zwierzchniego kierunku Oświecenia publicznego; siły zbrojnej lądowej i morskiej, budżetu Dóbr Państwa, Handlu i Przemysłu ze wszystkiem co do nich należy; dróg komunikacyj i gmachów publicznych, wszystkich spraw nakoniec, których prawo nie uzna być sprawami prowincjonalnemi.

§ 37, składający cały VII Rozdział, stanowi, że władza prawodawcza będzie wykonywana, w tém co się tyczy spraw ogólnych Monarchii, przez Cesarza łącznie z Sejmem, a w tém co się odnosi do spraw własnych każdej prowincyj, przez Cesarza, łącznie ze Zgromadzeniem prowincjonalnem czyli Sejmikiem. (*D. c. n.*)

Konstytucya ogłoszona została wraz z Manifestem Cesar skim z d. 4 Marca; czas nam nie pozwala umieścić w tej chwili tego ważnego i rozciągniętego aktu, który odkładamy do dalszych numerów.

Wydane nadto zostały Patenta Cesar skie z których jeden obwieszcza prawa polityczne, nadane rozmaitym prowincjom (*Kronländer*) składającym Monarchiją Austryacką, a drugi wynagrodzenie należne za zniesienie pańszczyzny.

— Rada Muncypalna Wiedeńska uchwaliła wysłać do Ołomuńca deputacją dla podziękowania Cesarzowi Jmci za dobrodziejstwa udzielone przez Konstytucją i uprosić Xięcia-Arcybiskupa tamecznego do odśpiewania uroczystego z tej okoliczności *Te Deum*.

— Gazeta Augsburska pisze: «Odbieramy nowiny z Hermanstadt po 19 Lutego. Gazeta Transylwańska donosi że Bem znajduje się w Mediasch (Medgies) o 15 godzin od Hermanstadt, ku granicy Mołdawii. Przednie jego czaty podeszły aż pod Frauendorf. Ma niemiec (czemu trudno wierzyć) nad 3,000 ludzi i 22 działa. Korpus od 15,000 ludzi pod wodzą Gläser, Teodorowicz i Mengen, ciągnie na odsiecz jenerałowi Cesar skiemu Puchner. Szeklery szerzą swe spustoszenia. Jeden z ich oddziałów od 7,000 ludzi atakował Schässbourg 16 Lutego i zmusił słaby garnizon i gwardyą narodową do opuszczenia miasta.

— Gazeta Wiedeńska z d. 11 Marca donosi, że Cesarz Jmć przyjął deputacją, która mu złożyła dzięki od Muncypalności Wiedeńskiej za nadanie Konstytucyi i odpowiedział na jej adres w nader łaskawych wyrazach. Wszystkie wiadomości odebrane dotąd z prowincyj są pomyślnie

we względzie przyjęcia nowej Konstytucyi; po wszystkich kościołach będą odśpiewane dziękczynne modły z tej okoliczności.

— Terezyopol (Subotica) wzięty został przez Serbów. Walka była bardzo żwawa; wojska były złożone z kilku oddziałów korpusu Teodorowicza i części korpusu posiłkowego Serbskiego pod wodzą Knicianina. Serby stracili 114 ludzi; strata Węgrów musi być daleko znaczniejsza.

Triest, 24 Lutego. Za przybyciem tu wczora statku parowego Neapolitańskiego *Herculanum*, fregata angielska *Spartan* stojąca tu na kotwicy, odpłynęła do Wenecyi. Ztąd rozeszła się pogłoska, że Król Neapolitański udziela część swej floty Rządowi Austryackiemu dla wspólnego przeciw Wenecyi działania.

FRANKFURT, 11 Marca. Na ostatnich posiedzeniach Zgromadzenia Narodowego rozmaite wnioski podawane przez deputowanych zostały odrzucone i gdy żaden nie był przyjęty, niezdajemy z nich sprawy.

7 b. m. wszystkie przystanie (*débarcadère*) drogi żelaznej od Frankfurtu aż do Moguncyi, Wiesbade i Darmstadt, zajęte były przez mocne oddziały wojska; na przestrzeni 4 do 5 mil dokoła Frankfurtu widziano znaczne rozwinięcie siły zbrojnej. Władza centralna obawiała się rozruchów; patrole przebiegały Frankfurt przez dzień cały; w nocy wojska Cesarstwa biwakowały na placu Rossmarkt; artyllerzyści stali z zapalonymi lontami.

Gazeta jedna Frankfurtska pisze z d. 9 Marca: «To co było mówiono w Izbach Pruskich o bliskim wybuchnieniu powstania demokratycznego po całych Niemczech, powinno ściągnąć powszechną uwagę Rządów. Jeżeliśmy dotąd nie zajmowali się tą sprawą, taraz kiedy się już rozgłosiła, możemy powiedzieć, że Władza Centralna ostrzeżoną została przez Rząd Francuzki, że 18 Marca, a w razie przeszkody 5 Kwietnia, wybuchnie jednoczasowie powstanie w Oberland Badeńskim, w Xięztwie Nassau, w Turynгии i nawet w Berlinie w celu zajęcia wojsk na wszystkich punktach. Z pewnością wiemy że w Genewie, pod kierunkiem P. Heinzen, zawiązał się Komitet dla uorganizowania powstania, które ma na celu nie tylko obalenie Rządów ale i wyępienie wszystkich osób konserwatorskiego sposobu myślenia.»

KARLSRUHE, 4 Marca. Trybunał Fribourg'ski (w Brisgau) ogłosił wezwanie wszystkich przysięgłych i świadków w sprawie Struve i Blind iżby się stawili na otwarcie procesu na 22 Marca. Gdy na ten dzień spodziewają się pokoszeń ze strony demokratów, władza postanowiła powiększyć załogę. Oddział wojsk Wirtembergskich od 1000 ludzi przywołany jest z Constance, inny, z Rastadt odebrał rozkaz trzymania się w gotowości, drogi żelazne są ściśle pilnowane. Tuszyć należy, iż te środki wystarczą na zapobieżenie bezprawiom, a jeżeliby wybuchnęły, zdołają kres im położyć. Pomnożenie siły zbrojnej w prowincjach nadreńskich byłoby niemniej pożądane, gdyż donoszą z Pa-

ryża za rzecz pewną, że zaczynając od 1 Marca Rząd Francuzki przestanie udzielać wsparcie wychodźcom zagranicznym i że ci, co nie zdołają usprawiedliwić środków utrzymania się, będą wysłani za granicę. To rozporządzenie ma być szczególnie wymierzone przeciw wychodźcom polskim i korpusom ochotników niemieckich. Dodają że żandarmerya Strasburska znacznie w tym celu została powiększona i że polacy, w wielkiej liczbie udający się do Paryża, odebrali rozkaz cofnięcia się na powrót i udali się do Heidelberg, gdzie mniemali być bardzo dobrze przyjętymi od mieszkańców, ale nadzieja ta okazała się zwodniczą. Będziemy zapewne mieli niemało podobnych gości i jeżeli prawdą jest iż im wzbroniony jest wstęp do Francji, nasz Rząd pójdzie też bezwątpienia za tym przykładem.

«Polacy, którym dotąd wolny był bezpłatny przejazd po drodze żelaznej do Strasburga, nie będą już więcej używali tego przywileju, gdyż Rząd Francuzki zabrania im wstępu do kraju. Wielka liczba polaków, przybywająca wczora z Frankfurtu w celu udania się do Strasburga, została odesłana na powrót.»

— Podług gazety Lipskiej układy o pokój z Daniją można uważać za zupełnie ukończone.

— Gazeta Frankfurtska twierdzi, że Bawarya, Hanower, Saxonija i Wirtemberg zupełnie się zgadzają z Austryją w projekcie przez nią podanym we względzie ustanowienia Rządu Cesarstwa.

BERLIN, 14 Marca. W dniu 12 b. m. odebrano z Frankfurtu następują depeszę telegraficzną: «Na początku dzisiejszego posiedzenia Sejmu Deputowany Badeński Welcker, złożył, jako pilnie potrzebny, (d'urgence) wniosek, iżby Konstytucja była przyjęta głosowaniem jednorazowym taką, jaką jest zredagowana przez Komisję, iżby godność dziedziczna ofiarowana została Domowi Pruskiemu, żeby do zgodzenia się na to wezwani byli wszyscy panujący Niemiec i żeby ta uchwała złożona była Królowi Pruskiemu przez wielką, w tym celu wybraną Deputayą. «Pilność potrzeby rozbioru tego wniosku jednomyślnie uznana została przez Sejm który nakazał jego wydrukowanie; rozprawy naznaczone są na 15 Marca.»

ANGLIJA.

LONDYN, 9 Marca. PARLAMENT CESARSKI. Pomimo wszystkich usiłowań Oppozycyi i pogłosek które chodzą o zmianie Ministrów, z samego początku sessyi daje się już widzieć że Gabinet lorda Johna Russell jest silniejszym niż kiedy. Na posiedzeniu Izby Gmin 6 b. m. za wnioskiem swoim o wsparciach żądanych na rzecz ubogich Irlandzkich Ministrowie otrzymali potrzykroć znaczną większość nad Oppozycyą, której gdy wszystkie poprawy i dodatki zostały odrzucone, bill ministerjalny przyjęto 200 głosami przeciw 94.

Na posiedzeniu tejże Izby 7 Marca polityka lorda Palmerston w sprawach Sycylijsko-Neapolitańskich była przedmiotem żywych ze strony oppozycyi wyrzutów. Na pytania P.

Bankes czy prawdą jest że sycylijszykom przedane były działa z arsenaliów Rządowych, lord Palmerston odpowiedział, że w rzeczy samej pozwolił na takową sprzedaż przez nieuwagę, ale że już się w tym względzie wytłumaczono Rządowi Neapolitańskiemu. Lord John Russell wspierał swego szlach. kolegę w jego obronie i wniosek nagany przeciw Ministrom, nawet zmodyfikowany przez P. Bankes, został odrzucony 124 głosami przeciw 59.

Na posiedzeniu 8 Marca P. Urquhart zadawał pytania lordowi Palmerston we względzie zajścia z Hiszpaniją i mianowicie, czy prawdą jest, co piszą gazety Madrytskie, że układy w tym przedmiocie są ukończone. Żądał oraz złożenia korespondencyi o wyrugowaniu Posła Angielskiego z Madrytu. Minister Spraw Zagranicznych odpowiedział co do pierwszego, że Rząd niema jeszcze stanowczych o tém wiadomości, a złożenia papierów całkiem odmówił.

Londyn, 10 Marca. Całe posiedzenie Izby Gmin 8 b. m. było zajęte objaśnieniami Ministra Spraw Wewnętrznych sira G. Grey na zapytania lorda Mahon w przedmiocie systematu więziennego. Z tych objaśnień daje się widzieć, że Rząd zamierza wprowadzić radykalne zmiany w systemacie zesłania czyli deportacyi, ale razem, że doświadczenie codzienne sprawdza skuteczność systematu więzienia cellularnego, który, skombinowany z nowym sposobem deportacyi i użyciem części więźniów do robot publicznych, pozwala tuszyć, że cel tych środków karnych i razem poprawczych, w zupełności będzie osiągnięty.

FRANCYA.

PARYŻ, 9 Marca. Na posiedzeniu Zgromadzenia Narodowego 8 b. m. zadawane były Ministrom pytania we względzie spraw Włoskich. Pytania te, w których mieli udział PP. Buvignier, Ledru-Rollin, i t. d. a na które odpowiadał Minister Spraw Zagan. P. Drouyn de Lhuys, jak zwykle do niczego nie doprowadziły i Izba wielką większością przeszła do porządku dziennego.

Na dzisiejszem posiedzeniu Izba zajmowała się dalszym rozbiorem prawa o wyborach. Tytuł III o układaniu spisów wyborowych, który zajął ośm posiedzeń, został nakoniec przyjęty, po odrzuceniu dziwaczego wniosku P. Ducoux, który mieć chciał, iżby wojsko głosowało nawet wtenczas kiedy będzie w kampanii, nawet na placu bitwy. Izba doszła do tytułu IV o obieralności i wyłączeniach. Sławny wniosek P. Leroux o wyłączeniu od wyborów osób przekonanym i sądzonym o cudzołoztwo, został utrzymany.

— Monitor zawiera dwa okolniki Ministra Spraw Wewn. do Prefektów. Pierwszy zaleca zdejmować i niszczyć czapki i chorągwie czerwone, jako godła buntownicze, drugi, rozwiązywać wszędzie gdzieby się ukazało, towarzystwo tajne zwane: *Stowarzyszenie braterskie przyjaciół porządku*.

— Odzew zabójców generała Bréa i jego adjutanta Mangin na ostatnich barykadach, osądzonych na śmierć, wieczne galery i inne kary, został odrzucony przez sąd kassacyjny.

Paryż, 10 Marca. Trzecia narada nad prawem wybo-
rowóm nie przedstawiła nic godnego uwagi na posiedzeniu
dzisiejszém.

— Mówią że Rząd wniesie na Zgromadzenie nowy pro-
jekt o zesłańcach politycznych. Zarząd Marynarki dał zda-
nie, iż najstosowniejszym miejscem takowego zesłania były
by posiadłości francuzkie w Indyach Wschodnich.

— Rząd zalecił swoim zagranicznym poselstwom iżby
konsulowie nie inaczej wizowali pasporta robotników udają-
cych się do Francyi, jak po przekonaniu się że mają już
tam sobie zapewnione środki zarobkowania.

— W Blois, z powodu zdjęcia czapki rewolucyjnej z
drzewa wolności zaszły niejaki rozruchy, które wszakże
zostały łatwo poskromione. Na dwóch przedmieściach Lyonu
(Croix Rousse i Goullotière) ta sama operacya odbyła się
spokojnie, dla tego może, iż znaczna siła zbrojna stała pod
bronią

WŁOCHY.

W ogóle nowiny o sprawach włoskich są pełne sprze-
czności i wątpliwości. To wszakże zdaje się pewną, że Król
Sardyński gotuje się do niezwłocznego rozpoczęcia kroków
nieprzyjacielskich przeciw Austrii. Armiją jego szacują na
200,000 ludzi które są rozłożone od granic Genui aż do
Lago Maggiore. Armija ta ma być ożywiona duchem wo-
jowniczym i żołnierze mają postanowienie rozstrzelać na polu
bitwy swoich oficerów ze szlachty, jeżeliby się tak źle bili
jak w roku przeszłym. Utworzono korpus od 30,000 Lom-
bardeczków; pozostaje do rozwiązania zagadnienie, czy ten
korpus będzie bił się lepiej niż przedtém. Pomiędzy ofice-
rami armii Sardyńskiej jest wielu polaków, węgrows, szwaj-
carów i francuzów. Armija austryacka zajmująca Włochy
północne, nie liczy nad 80,000 ludzi, ale bynajmniej się
nie lęka wtargnienia Sardyńczyków.

Zkądinąd gazety piszą, że Rząd Francuzki, w celu pow-
strzymania Króla Karola-Alberta od rozpoczęcia kroków nie-
przyjacielskich udzielił mu wiadomość o oświadczeniu Rządu
Austryackiego przesłaném do wszystkich Rządów, że mar-
szałek Radecki ma instrukcyą nie wszczynać działań zaczep-
nych, ale jak skoro będzie zaatakowany, przejść Tessino
i iść na Turyn.

Z Rzymu, pod d. 28 Lutego donoszą, że tam się roze-
szła pogłoska o utarczce zaszłej między wojskami rewolu-
cyjnymi i przednimi czatami korpusu neapolitańskiego które
przeszły granicę. Armija przeznaczona do wejścia w Pań-
stwo Rzymskie na rzecz Papieża liczy już 22,000 i skon-
centrowana jest dokoła Terracina, między San Germano i
Ceprano. Nadto inne siły mają być wylądowane w Fiumi-
cino i Porto d'Anzo.

W Paryżu rozeszła się pogłoska, że w Rzymie Mazzini
okrzyknięty został Dyktatorem.

Do Toskanii, rzeczywiście wojska Sardyńskie wkroczyły
dla oparcia się zajęciu tego kraju przez austryaków; na wi-

dok tej niespodzianej odsieczy, otrzymanej przez rewolu-
cyonistów Toskańskich korpus Modeński, który postępował
na czele od Fivizzano, i miał być wspierany przez kolu-
mnę austryacką, w tył się cofnął i austryacy też zrzekli
się swego zamiaru. To tłumaczy jak dotąd kroki nieprzy-
jacielskie nie zostały wszczęte mimo to iż sardyńczycy
weszli do Toskanii.

Zapewniają że Rząd Francuzki odebrał od Rządu Aust-
ryackiego oświadczenie, iż na teraz nie myśli się wdawać
w sprawy Toskanii, a od Sardyńskiego, iż zajęcie Ferrary
uważa za złamanie rozejmu i że niezwłocznie zabierze się
do kroków nieprzyjacielskich.

— List z Londynu donosi, że dywizya, oddzielona od
eskadry admirała Parker stanie wkrótce przed Civita Vec-
chia dla wspierania działań wyprawy hiszpańskiej.

— Zgromadzenie Konstytucyjne Rzymskie, dla pokrycia
kosztów wojny, wydało dekret następujący: «Wszystkie do-
bra duchowne w Państwie Rzymskiem zostają skonfisko-
wane — Rzeczpospolita uposaży przyzwoicie Duchowień-
stwo — Wydane będzie prawo urządzające wykonanie tego
postanowienia — Cała Rplita Rzymska odpowiedzialna jest
za straty poniesione przez wspaniałomyślne miasto Ferrarę
i wszelkie jakie na innych punktach będą poniesione przez
targnienie się Austrii na prawa wspólnej ojczyzny — Pre-
zydenci miasta Ferrary i Bolonii dobrze się zasłużyli oj-
czyźnie.»

— Papież przesłał do wszystkich posłów cudzoziemskich
znajdujących się w Gaecie protestacyą przeciw Dekretowi
konfiskacyi dóbr duchownych. Akt ten ma szczególnie na
celu ostrzeżenie osób któreby chciały kupić te dobra, iż
akta takowego kupna będą z natury swojej nieważne.

— Maestri i Fabrizi mianowani zostali przez Rząd rewolu-
cyjny Posłami: pierwszy do Toskanii, a drugi do Wene-
cyi. Zambeccari odebrał rozkaz Zgromadzenia w Bolonii
wszystkich wojsk po kraju rozproszonych. Na posiedzeniu
24 Lutego Zgromadzenie, zamienione w Komitet tajny po-
stanowiło, iż 15,000 strzelb, zakupionych we Francyi będą
oddane w rozrządzenie Ministrów i że wszystkie dzwony,
prócz tych które stanowią przedmiot Sztuki, będą przeto-
pione na działa.

— Od dni kilku liczne bandy geryllasów utworzyły się
w wysokich górach Frosinone, Anticoli, Fumone i Venuli
i powtarzanemi nocnemi podjazdami napastują wojska Re-
publikańskie rozłożone po nad granicą.

— Między Rplitą Rzymską i Toskańską toczą się układy
o zlanu w jedno tych dwóch krajów, przez zniesienie linii
celnej, zrównoważenie taryfów, ujednostajnienie systema-
tów pocztowego i monetarnego, wzajemność wolnego krą-
żenia bonów Skarbowych, zjednoczenie reprezentacyi za-
granicznej i t. d.

— Monsignor Favelli, nowo-mianowany przez Papieża
Pro-Legatem Papieskim Ferrary przybył do tego miasta i
zamieszkał w cytadelli zajętej przez załogę Austryacką.

NEAPOL, 27 Lutego. Gazeta Marsylska umieszcza następującą korespondencją z Neapolu, donoszącą o ostatecznym złatwieniu zajścia z Sycyliją: «Tyle tylko mam czasu, iżby donieść o złatwieniu przez układ wojny domowej. Sycylijczycy wracają pod berło Ferdynanda II, który im udziela amnestyą zupełną i Konstytucyą 1812 roku ze stosownemi do czasu zmianami. Po jutrze eskadry angielska i francuzka odplłyną do Palermo, gdzie mają installować Namiestnika Królewskiego z całym nowym Rządem.»

HISZPANIJA.

MADRYT, 3 Marca. Wczora, przy wyjściu z sali deputowanych, Jenerał Narvaez, obrażony niejakimi osobistemi przycinkami deputowanego Rios y Rosas, wyzwał go na pojedynek który ten przyjął. Wyzywający uprosił za świadków jenerałów Cordova i Vista Hermosa, a wyzwany jen. O'Donnell i margrabie Montecastro. Prezcs Izby Deputowanych, dowiedziawszy się o tym wypadku oświadczył, iż spotkanie miejsca mieć nie może, jakoż, za jego i świadków wdaniem się strony się ułożyły.

— Cabrera zadał krwawy fałsz tym, którzy twierdzili, że powstanie w Katalonii jest już całkiem stłumione; kazał rozstrzelać barona d'Abello i dwóch członków Towarzystwa tak zwanego Ludzkości, przyzwanego przez Xięcia Rianzarés (małżonka Królowej Matki), którzy usiłowali przekupić dowodzców Karlistowskich oddziałów. Wiadomość o tém sprawiła najżywsze wrażenie w Madrycie.

NAJPOŹNIEJSZE WIADOMOŚCI.

AUSTRYA. Donoszą z Olomuńca 7 Marca, że gdy dnia tego wieczorem Cesarz Jmć udał się do teatru, był po drodze i w samym teatrze witany z największym zapalem. Kompanija mieszczan, z choragwiami i muzyką spotkała Cesarza u wejścia; też oznaki ponowiły się w powrocie J. C. Mości do pałacu. — Z Wiednia 11 Marca donoszą że stan oblężenia został tam znacznie złagodzony; wolno już jest przechadzać się po wałach do godziny 9 wieczornej, kawiarnie i gospody otwarte są aż do północy; komunikacje między miastem i przedmieściami swobodne.

PRUSSY. Berlin, 15 Marca. Posiedzenia Pierwszej Izby 12 i 13 b. m. zeszły na rozprawach nad adresem odpowiedzi na mowę Królewską, której 8 §§ przyjęto. Za nadejściem 9 § rozprawy zostały wstrzymane z powodu udzielonej przez Ministrów wiadomości o wniosku deput. Welcker na Sejmie Frankfurtskim, który, jak się zdaje, przejdzie na tym Sejmie wielką większością. — Gazety zdrowomyślące Pruskie zgadzają się w zdaniu że Król Pruski powinien odmówić i zapewna odmówi, Korony Cesarskiej, ofiarowanej mu

przez rewolucyą i ze względu że to poróżniłoby nazawsze Prussy z Austryą.

LONDYN, 10 Marca (po południu.) Wczora Izba Lordów wysłuchała poraz pierwszy bill lorda Brougham, mający na celu ulepszenie praw o upadłościach i niewypłatnych wierzytelnościach. — Wczora w Izbie Gmin rozmaici Członkowie złożyli mnóstwo prośb przeciw billowi Ministrów zmieniającemu prawa o żegludze. Jedna z nich podana przez P. Herries, miała 24,000 podpisów. Następnie dopuszczony został do krated Izby Lord - Mer Londynu, który złożył podobną prośbę najznakomitszych domów handlowych i bankowych Londynu, mającą 20,357 podpisów. Potem gdy z kolei przypadało powtórne odczytanie billu, mówili przeciw niemu PP. Herries, Henley i lord Granby, upatrując w nim ruinę handlu angielskiego i upadek tej wyższości na morzu, którą Anglija dotąd posiada. Za billem z wielką wymową obstawał P. Wilson, redaktor pisma *the Economist*; dalsze rozprawy odłożone na 12 bież. miesiąca.

PARYŻ, 11 Marca. Dziś renty 5 - procentowe nadzwyczaj się podniosły i stanęły na 88 fran. 75 centimów. — Dotąd przedsiębrane są dzielne środki dla zabezpieczenia miasta; mocne patrole przez noc całą krążą po kwartałach, które są zwykle siedliskiem spisków; w St. Maur, w okręgu Paryża budują ogromne szopy dla pomieszczenia 2 brygady armii Alpejskiej, którą jenerał Changarnier sprowadza do Paryża. — Kilka przypadków cholery, ale bardzo łagodnej, dało się widzieć w szpitalach; nikt z niej nie umarł.

HISZPANIJA. Barcelona, 5 Marca. Depesza z Lerida dziś odebrana donosi, że banda republikantska, dowodzona przez Bonet, została do szcztetu zniesiona i sam Bonet, ze 12 tylko niedobitkami, schronił się do Francyi.

WŁOCHY. Nowe bandy geryllasów za sprawą Papieża utworzyły się na różnych punktach i staczają częstokroć pomyślnie utarczki z gwardyą narodową rewolucyjną. — Podług gazety Genueskiej 4,000 dobrze uzbrojonych i wyćwiczonych Greków z Epiru ofiarowali swoje usługi Rządowi rewolucyjnemu Rzymskiemu dla wojowania przeciw Austryi.

BAWARYA. Munich, 9 Marca. Wszyscy Ministrowie podali się do dymisy którą Król przyjął, pozostawiając tylko Ministra Wojny P. Lesuire, i jednocześnie mianował Ministrem Sprawiedliwości P. Kleinschrad, Skarbu P. Aschenbrenner. Tymczasowo polecone zostało: Ministerstwo Spraw Wewn. P. Beisler a Ministerstwo Dworu i Spraw Zagr. hrabi de Bray. — Sessya Izb odroczone przez Króla po 10 Kwietnia.

(*Journ. de S. P. Psz. Poln. R. I.*)